

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TARİH 10

Ünite

**BEYLİKTEKİ DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)
DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER**

Konu

- TÜRK SİYASİ BİRLİĞİNİ SAĞLAMA FAALİYETLERİ
- TÜRK DEVLETLERİNİN LİDERLİK MÜCADELESİ
- BEYLİK DÖNEMİNDE OSMANLI'NIN ASKERİ GÜCÜ
- TIMAR SİSTEMİ
- YENİÇERİLER VE DEVŞİRME

OGM
MATERYAL

3.
SAYI

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılar da etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işle miş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Bizans sınırında küçük bir uç beyliği olarak ortaya çıkan Osmanlılar, ilk dönemlerinde Anadolu'daki diğer beylikler ile iyi geçinme siyaseti benimsemiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

2

Osmanlılar gerek izledikleri bu siyasetle gerekse Bizans'a karşı girişilen gaza mücadelesiyle diğer beyliklerden farklı bir yerde olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

3

Karamanoğulları kendilerini Türkiye Selçuklularının vârisi olarak görmüş, bu düşüncesi, 1387'de Osmanlılara mağlup olmalarıyla son bulmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

4

Orhan Bey, Karesioğulları Beyliği'ndeki taht mücadelelerine karışarak bu beyliği Osmanlı hâkimiyetine almıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

5

Germiyanolu Süleyman Bey, kızını, I. Murad'ın oğlu Bayezid ile evlendirmiş, bu evlilik sonrasında Kütahya, Emet, Simav ve Tavşanlı çeyiz olarak Osmanlılara verilmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

6

Hamitoğulları, 1381-1382'de Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Yalvaç ve Karaağaç'ı 80 000 altın karşılığı Osmanlılara bırakmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

7

Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, İslamiyet'in kabulünden sonra Nizam-ı Âlem fikri ile birleşerek Osmanlı Devleti tarafından ileri seviyeye taşınmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

8

Osmanlı Devleti; Anadolu'ya giren Timur'un, Sivas'ı işgal ederek yağmalaması üzerine 28 Temmuz 1402 Ankara Savaşı'nda karşı karşıya gelmiş iki ordu arasında yapılan savaşı Timur kazanmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

9

Ankara Savaşı sonucunda Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında başlayan taht kavgaları nedeniyle Osmanlı Devleti, Fetret Devri'ne girmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

10

Ankara Savaşı'ndan sonra Aydınoğulları, Karamanoğulları, Mentешеoğulları, Saruhanoğulları, Hamitoğulları gibi beylikler yeniden kurulmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

11

Şeyh Bedreddin Olayı, Fetret Devri'nde yaşanan taht kavgaları nedeniyle Osmanlı Devleti'nde yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik buhranların sonucunda ortaya çıkmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

12

Osmanlı askerî teşkilatının temelini, Osman ve Orhan Bey'in sancağı altında toplanan Türkmen savaşçılar oluşturmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

13

Beylik Dönemi'nde, Alp ve gazilerin yanı sıra Ahiyân-ı Rûm (Ahiler), Bâciyân-ı Rûm, Abdalân-ı Rûm, Gaziyân-ı Rûm adlarıyla anılan zümrelere mensup kuvvetler seferlere katılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

14

İlk düzenli birlikler, Vezir Alâeddin Paşa ve Bursa Kadısı Çandarlı Kara Halil'in teklifleri doğrultusunda Bursa'nın fethinden sonra oluşturuldu.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

15

Türk gençlerinden meydana getirilen bu düzenli birliklerin atsız olanlarına "yaya", atlı olanlarına da "müsellem" adı verildi.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

16

Tımar; geçimleri veya hizmetlerine ait masrafları karşılamak üzere bir kısım asker ve memura, vergi toplama yetkisinin devredilmesidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

17

Tımar sisteminin uygulanmasında ilk aşama, fethedilen herhangi bir bölgenin tahririnin yapılarak vergi gelirlerinin belirlenmesidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

18

Bu gelirler, farklı büyüklükte parçalara ayrılarak ilgili şahısların rütbe ve mevkiilerine göre dirlik olarak verilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

19

Tımar sistemi içerisinde yer alan bu dirlikler gelir durumuna göre has, zeamet ve tımar olarak üçe ayrılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

20

Köylü, keyfî olarak tarlasını boş bırakamaz, çiftini, çubuğunu terk edip bir başka memlekete gidemezdi.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

21

Tımar topraklarının devlet mülkü olması nedeniyle miras bırakılması, satılması, kiraya verilmesi, vakfedilmesi ve bağışlanması yasaktı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

22

Osmanlı Devleti'nde Tımarlı Sipahilerden başka yine eyalet askeri statüsünde akıncılar, deliler, yörükler, beşliler, yayalar ve müsellemler gibi yardımcı kuvvetler kullanılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

0-29

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

30-35

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

36-44

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

1-11.
maddelerin
konu özeti

12-22.
maddelerin
konu özeti

Eşleştirme

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1 Devşirmelerin ilk eğitildiği yer.	☐	Yeniçeriler	A
2 Padişahı koruyan yaya kuvvetler.	☐	Acemi oğlanlar ocağı	B
3 Silahlardan sorumlu askerî sınıf.	☐	Lağımcılar	C
4 Top döküp kullanan askerî sınıf.	☐	Top arabacıları	Ç
5 Topları cepheye taşıyan askerî sınıf.	☐	Cebeciler	D
6 Kuşatmalarda kale altlarına tünel açıp o bölgeyi havaya uçuran askerî sınıf.	☐	Humbaracılar	E
7 Havan topu yapan askerî sınıf.	☐	Topçular	F
8 Sarayın güvenliğini sağlayan askerî sınıf.	☐	Sağ ve sol ulufeciler	G
9 Savaş esnasında padişahın otağını koruyan askerler.	☐	Sağ ve sol garipler	H
10 Savaşta ve barışta saltanat sancaklarını koruyan askerler	☐	Silahdarlar ve sipahiler	I
11 Ordunun ağırlıklarını ve hazineyi muhafaza eden askerler.	☐	Bostancılar	İ

Eşleştirme

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1 Yaya ve Müsellem

Osman Bey

A

2 Pencik sistemi

Orhan Bey

B

3 Devşirme sistemi

I. Murad

C

4 Alplar ve gaziler

I. Mehmed (Çelebi)

Ç

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

Karesioğulları Beyliği	Yıldırım Bayezid	Reaya	Tımar Sistemi	Gulâm Sistemi
II. Murad	Abdalân-ı Rûm	Şeyh Bedreddin	Alâeddin Paşa	Fetret Devri
Çandarlı Kara Halil	Ankara Savaşı	Orhan Bey	Çelebi Mehmed	Timur
İsa Çelebi	İkta	Çelebi Mehmed	Has	Devşirme Sistemi
Süleyman Çelebi	Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi	Baba İshak		

1. Türk hükümdarlarının, dünyadaki diğer devlet ve milletleri hâkimiyeti altına alarak yönetmesi fikrine denmiştir.
2. 28 Temmuz 1402'de yapılan Ankara Savaşı'nı kazanmıştır.
3. 'in dört oğlu arasında süren taht mücadelesini Çelebi Mehmed 1413'te kazanmıştır.
4. Aydınoğulları, Menteşeoğulları ve Hamitoğulları'na son vermiştir.
5., savaşçı dervişlerin oluşturduğu bir teşkilattir.
6., devletin hem atlı asker ihtiyacını karşılamış hem de toprağın işlenmesini sağlamıştır.
7. Pencik sisteminde sürekliliğin olmaması nedeniyle Çelebi Mehmed Dönemi'nde uygulanmıştır.
8. Osmanlı Devleti, ilk Türk İslam devletlerinde görülen sistemini, tımar sistemi adıyla geliştirerek devam ettirmiştir.
9. isyanı Fetret Devri'nde yaşanan taht kavgaları nedeniyle Osmanlı Devleti'nde yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik buhranların sonucunda ortaya çıkmıştır.
10., yıllık geliri 100 000 akçeden fazla olan dirliklerdir.
11. Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında taht kavgaları ile geçen belirsizlik dönemi olarak adlandırılmıştır.
12. Yıldırım Bayezid'in oğullarından, Rumeli'deki Osmanlı topraklarında hükümdarlığını ilan ederken, Tokat ve Amasya havalisini ele geçirmiş ve burada hâkimiyetini kurmuştur. ise Bursa'da hüküm sürmüştür.
13. Fetret döneminde Osmanlı Devleti'nden ayrılmamıştır.
14., Emeviler ve Abbasiler Dönemi'nde uygulanmıştır.
15. Osmanlı Devleti'nde ilk düzenli birlikler, Vezir ve Bursa Kadısı 'in teklifleri doğrultusunda Bursa'nın fethinden sonra oluşturulmuştur.
16. Osmanlı Devleti'nde askeri sınıfa dâhil olmayanlar kavramıyla ifade edilirdi.
17. Osmanlı Devleti'nde pençik sisteminden devşirme sistemine.....'ndan sonra geçilmiştir.
18. Yaya ve müsellemler, zamanında hassa ordusu sayılmıştır.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1.

Osmanlılar, merkezî otoriteyi güçlendirmek için idari ve askerî teşkilatlarda kendi görevlilerini yetiştirmeye önem vermiş ve devşirme sistemini de bu amaçla kurmuştur. Osmanlı ordusu, teşkilatı ve disiplini ile dünyanın sayılı ordularından birisiydi. Bu ordu içerisinde önemli bir güç olan Kapıkulu askerlerinin de etkisiyle Osmanlı Devleti kısa bir zamanda sınırlarını Viyana önlerinden, Arabistan ve Mısır çöllerine kadar genişletti. Bu fetihlerde Kapıkulu ordusu, hükümdarların en büyük dayanaklarındandı. Osmanlı Devleti'nin düzenli ve maaşlı ordusu olan Kapıkulu Ocağının piyadelerine "Yeniçeri", süvarilerine ise "Kapıkulu Sipahisi" denilirdi. Kapıkulu ordusunun içerisinde farklı askerî sınıflar da vardı.

Metne göre Osmanlı Devleti ile ilgili

- I. Feodal yapının oluşmasını engellemeye çalışmıştır.
- II. Ordusu Kapıkulu Ocaklarından oluşmuştur.
- III. Kapıkulu Ocakları maaşlı askerlerdir.
- IV. Askerî ve siyasi kaygılar ile devşirme sistemini kurmuştur.
- V. Sınırlarının genişlemesinde en önemli güç Kapıkulu ordusu olmuştur.

yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) II ve III C) III ve IV
D) II ve V E) I, III ve IV

2.

Tımar Sistemi ile Feodalite

"Bazı araştırmacılar tımar sistemini feodaliteyle aynı kefedeki değerlendirme eğilimindedir. Ancak iki sistem arasında içerik açısından önemli farklılıklar vardır. Feodalite, Batı Avrupa'ya has bir kavram olup merkezî otoritenin yok olması üzerine ortaya çıkmış bir yapıdır. Avrupa'da kralların unvanları çoğu zaman kâğıt üzerinde olup feodal beyler, kralı sadece birinci senyör sayar, savaş anında doğrudan kendilerine bağlı askerlerle asıl orduya katılırlardı. Kral hiç bir zaman bir feodal beyi azledemezdi. Feodal bey kendi bölgesinin sadece idarecisi değil aynı zamanda o bölgedeki arazilerden bizzat insanlara kadar her şeyin mutlak sahibidir.

Osmanlılar ise daha ilk dönemlerden itibaren padişahın mutlak otoritesine dayanan merkezîyetçi bir devlet sistemini benimsemiştir. Bu anlayışın ürünü olan tımar sisteminde, tımar sahibi sadece hizmeti karşılığı hak ettiği ücreti o bölgenin vergilerinden tasarruf eden bir devlet memuruydu. Devlet, toprağın mülkiyet hakkını her zaman muhafaza ediyordu. Tımar sahibi ile o tımar-daki reaya arasındaki ilişkiler kanunlar tarafından ayrıntılı şekilde belirlenmişti. Tımar sahibi sorumlu olduğu hizmetleri yapmaması veya reaya kötü davranması nedeniyle azledilebilirdi."

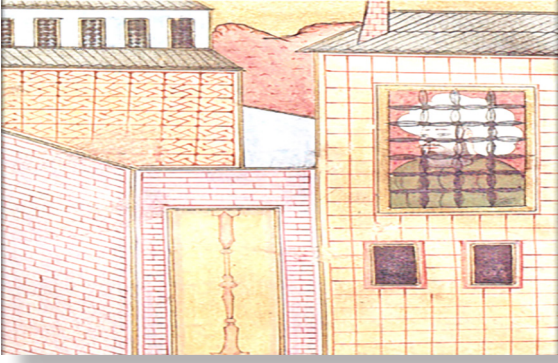
Metne göre

- I. Her iki sistemde de amaç merkezi otoriteyi güçlendirmeye yöneliktir.
- II. Her iki sistemde de toprağın sahibi devlettir.
- III. Feodalite, Avrupa'da ortaya çıkmış bir sistemdir.
- IV. Tımar sahibi bölgesindeki vergilerin tamamının tasarruf hakkına sahiptir.
- V. Her iki sistemde de hükümdarın yöneticiler üzerinde tasarruf hakkı vardır.

yargılardan hangisi söylenemez?

- A) I ve III B) II ve III C) I, III ve IV
D) II, III ve V E) I, II, IV ve V

3.

Şeyh Bedrettin Olayı

Osmanlı Devleti'ni Çelebi Mehmet Devri'nde zor duruma sokan gelişmelerden biridir. Bu tarz isyanların genel karakterine bakıldığında seyri ve neticesi ne olursa olsun çevresine topladıkları insanlardan ziyade isyanların liderlerinin açık ve gizli amaçları olduğu görülmüştür. Bu kişiler, yaşadıkları dönemdeki siyasi, sosyal ve ekonomik sıkıntıları kullanarak kendi menfaatleri doğrultusunda isyan etmiştir. Dolayısıyla bu tür isyanlar toplumun sıkıntılı dönemlerinde ortaya çıkmıştır. Örneğin Bâbailer Ayaklanması, Türkiye Selçuklu Devleti'nin; Şeyh Bedreddin İsyanı da Osmanlı Devleti'nin sosyal ve siyasi çalkantılar yaşadığı dönemlerde ortaya çıkmıştır.

Bâbailer Ayaklanmasına benzer özellikler taşıyan ŞeyhBedreddin Olayı da Fetret Devri'nde yaşanan taht kavgaları nedeniyle Osmanlı Devleti'nde yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik buhranların sonucunda ortaya çıkmıştır. Buhanlı dönemlerde halka, içinde bulunduğu sıkıntılardan kurtarılacaklarını söyleyen isyancılar, eşitlikçi anlayışın hâkim olduğu bir toplumsal düzen kuracaklarını vaat ederek taraftar toplamış ve siyasal iktidarı ele geçirmeyi amaçlamıştır.

Metne göre

- I. Toplumda yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik sorunların isyanlara zemin hazırladığı
- II. Tarihsel süreçte benzer durumlarda çıkan isyanların aynı sonuçları doğurduğu
- III. İsyancıların sosyal düzeni sağlamayı vaat ettikleri
- IV. İsyancıları organize edenlerin gizli amaçları olduğu

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız IV
D) II ve III E) I, II ve III

4.

Bizans sınırında küçük bir uç beyliği olarak ortaya çıkan Osmanlılar, ilk dönemlerinde Anadolu'daki diğer beylikler ile iyi geçinme siyaseti benimsemiştir. Osmanlılar gerek izledikleri bu siyasetle gerekse Bizans'a karşı girişilen gaza mücadelesiyle diğer beyliklerden farklı bir yerde olmuştur. Batı Anadolu'da, Germiyanogulları'nın üstünlüğünü kaybetmeye başlamasıyla birlikte Karamanoğulları kendilerini Türkiye Selçuklularının vârisi olarak görmüştür. Fakat Osmanlılar, gaza siyaseti sayesinde, diğer beyliklerin ve Türkmenlerin takdirini toplamıştır. Osmanlıların bu yükselişini fark eden Karamanoğulları, diğer beylikleri de organize ederek Osmanlıların siyasetine benzer bir politika izlemeye başlamıştır. Karamanoğulları, diğer beylikler üzerinde hâkimiyet kurmak için Memlûkluların da desteğiyle 1367'de Latınların elindeki Gorigos Kalesi üzerine sefer düzenlemiş ancak başarısız olmuştur. Karamanoğulları'nın Anadolu'da birliği sağlama siyaseti, 1387'de Osmanlılara mağlup olmalarıyla son bulmuştur. Bu olaydan sonra Anadolu'da siyasi birliği sağlayabilecek devletin Osmanlı Devleti olduğu ortaya çıkmıştır.

Metne göre

- I. Osmanlılar başlangıçta diğer beyliklerin iç meselelerine karışmamıştır.
- II. Karamanoğulları Beyliği, Anadolu'da güçlü bir siyasi yapı oluşturmuştur.
- III. Gaza mücadeleleri Osmanlı Beyliği tarafından yürütülmüştür.
- IV. Osmanlılar zamanla beyliklere karşı izlediği politikada değişikliğe gitmiştir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve IV
D) I, II ve III E) II, III ve IV

5. Osmanlı Devleti'nde görülen aşağıdaki uygulamalardan hangisi daha önceki Türk-İslam devletlerinde görülen uygulamalardan birinin devami **değildir**?

- A) Devşirme B) Lala C) Tımar
D) İskan E) Lonca

6.

Ankara Savaşı sonucunda, Osmanlıların Balkanlarda yaptığı fetihler durmuş ancak toprak kaybı yaşanmamıştır. Anadolu'da ise sınırları 1389'daki hâline geri dönmüş, Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında başlayan taht kavgaları nedeniyle Osmanlı Devleti Fetret Devri'ne girmiştir

Metne göre

- I. Anadolu Türk siyasi birliği bozulmuştur.
II. Osmanlı Devleti taht kavgaları ile geçen bir belirsizlik dönemi yaşamıştır.
III. Balkan devletleri Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışma fırsatı bulmuştur.
IV. Osmanlıların izlediği gaza faaliyetleri durmuştur.
yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I, II ve IV
D) I, III ve IV E) II, III ve IV

7.

- I. Gaziyân-ı Rûm
II. Yaya ve Müsellem
III. Azeb
IV. Tımarlı Sipahi
V. Yeniçeri

Yukarıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin düzenli askerî birliklerinden biri **değildir**?

- A) I B) II C) III
D) IV E) V

8. Aşağıdaki haritada, Yıldırım Bayezid Dönemi'nde, Osmanlı Devleti'nin sınırları verilmiştir.

Buna göre

- I. Anadolu'da büyük ölçüde Türk siyasi birliği sağlanmıştır.
II. Osmanlı Devleti Türk-İslam devletleri ile komşu olmuştur.
III. Osmanlı Devleti'nin Anadolu ve Rumeli toprakları arasında bütünlük sağlanmıştır.
IV. Osmanlı Devleti Karadeniz'de hâkimiyet kurmuştur.
V. Bizans'ın Avrupa ile kara bağlantısı kesilmiştir.
yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I, II ve V
D) I, III ve IV E) III, IV ve V

9.

Türkler ilk zamanlardan itibaren kadın, erkek, çocuk, yaşlı demeden her zaman savaşa hazırlıklı olmuşlardır. Türkler askerlik görevini vatan borcu olarak bilmiş, bu vazifeyi gönüllü olarak yapmışlardır. Osmanlı Beyliği'nin Kuruluş Dönemi'nde de kadınlar Bâcıyân-ı Rûm birliğini kurmuşlardır.

Bu bilgilere göre Türk toplum yapısı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Düzenli askerî birlikler kurmuşlardır.
- B) Ordu-millet anlayışı hâkim olmuştur.
- C) Kadınlar her alanda etkin bir konumdadırlar.
- D) Şeri esaslar toplumsal hayatı düzenler.
- E) Çocuklar ve kadınlar ordunun asli unsurudur.

10.

Ahi teşkilatı, şehirlerde esnaf ve zanaatkarların sosyal ve ekonomik olarak örgütlenmesiyle ortaya çıkmıştır, aynı zamanda dinî, ahlaki ve askerî bir özellik taşımaktadır. Fethedilen bölgelerin nasıl yönetileceği ile ilgili beylere danışmanlık yapmak gibi önemli görevleri de üstlenmiştir.

Buna göre Ahi teşkilatıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Mesleki ve kültürel bir örgütlenme oldukları
- B) Tarımsal üretim faaliyetlerini planladıkları
- C) Yöneticilere danışmanlık hizmeti sundukları
- D) Şehir ekonomisinde rol oynadıkları
- E) Sadece ekonomik bir özellik taşımadıkları

11.

DEVŞİRME KANUNU

- Özellikle 9-14 yaş aralığında olan çocuklar tercih edilir.
- Devşirilecek oğlanlar güzel, akıllı ve iyi huylu olmalıdır.
- Padişah veya yeniçeri ağasının ihtiyaç belirtmesi hâlinde padişahın fermanı ile devşirme yapılabilir; fermanla hangi bölgeden kaç devşirme alınacağı kesin olarak belirtilir, devşirilen çocukların seçildikleri saat ve bölge not alınır.
- Bölgenin papazlarından vaftiz defterleri toplanır; tellallar ilan edilen saatte belirtilen yere devşirme adaylarını getirir.
- Evliler ve Müslümanlar devşirilemez.

Verilen kanun maddelerine göre devşirmelerle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Savaşlardaki esirlerden seçildikleri
- B) Belli bir yaş aralığına göre seçildikleri
- C) Zihinsel ve fiziksel özelliklerine dikkat edildiği
- D) Hristiyan çocuklardan oluştuğu
- E) Padişahın onayıyla alımlarının yapıldığı

12.

I. Murad	II. Murad	II. Mehmed	I. Süleyman
1000 kişi	3000-4000 kişi	8000-12000 kişi	12000-14000 kişi

Verilen tabloya göre

- I. yeniçeri sayısının sürekli artış gösterdiği,
 - II. askerî harcamaların arttığı,
 - III. merkez ordusunun zamanla büyüdüğü
- durumlarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Aşağıda verilen metinleri okuyunuz. Soruları, bu metinleri göz önünde bulundurarak cevaplayınız.

Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi”

Türk hükümdarlarının, dünyadaki diğer devlet ve milletleri hâkimiyeti altına alarak yönetmesi fikrine “Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi” denmiştir. Türk tarihinde, devlet kurma ve yönetme yetkisinin ilahi olarak hükümdara verildiğine inanılmış ve buna kut inancı denmiştir. Oğuz Kağan Destanı ve Kök Türk Kitabeleri’nde de geçen kut inancı gereği, Türk kağanının sadece Türklerin değil tüm dünyanın hükümdarı olduğuna inanılmış ve fetihler de bunun için gerçekleştirilmiştir. Bilge Kağan; kitabelerde “Türk Tanrısı, Türk milleti yok olmasın diye beni kağanlığa oturttu.” diyerek bu anlayışı dile getirmiştir.

Oğuz Kağan’a göre gök, Türk devletinin otağı, güneş ise bayrağıdır. Türk inancına göre Türk kağanı, göğün altındaki bütün ülkelerin hükümdarı gibi düşünülmüş ve bu durum Hun, Kök Türk ve Selçuklu devlet geleneğinde çok açık bir motif olarak işlenmiştir. Kaşgarlı Mahmut bunu “Tanrı devlet güneşini Türklerin burcunda doğdurmuş, göklerdeki dairelere benzeyen devletleri onun saltanatı etrafında döndürmüş, yeryüzünün hâkimi yapmıştır.” şeklinde ifade etmiştir.

Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, İslamiyet’in kabulünden sonra Nizam-ı Âlem fikri ile birleşerek Osmanlı Devleti tarafından ileri seviyeye taşınmıştır. Türklerde hiçbir devirde önemini yitirmeyen bu ideal, Osmanlı Devleti’nin Kuruluş Devri’nde Yıldırım Bayezid ile Timur’u karşı karşıya getirmiştir. Osmanlı Devleti, Yıldırım Bayezid zamanında Anadolu’nun büyük bir bölümünde hâkimiyet kurarak merkezi otoritesini Türk beyliklerine kabul ettirmiştir. Anadolu’da Türk siyasi birliğini sağlarken topraklarını aldığı beyler Timur’a sığınmıştır. Bu dönemde İstanbul’u da fethetmek isteyen Osmanlılar, doğudan gelen Timur tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. 1393’te Bağdat’ı alarak buradaki Celâyirli’lere son veren Timur; İran, Kafkasya ve Azerbaycan’ı ele geçirerek topraklarını batı yönünde genişletmiştir. Timur, Celâyirli ve Karakoyunlu Devleti’nin topraklarını ele geçince Celâyir Hükümdarı Ahmet ve Karakoyunlu hükümdarı Kara Yusuf, Yıldırım Bayezid’e sığınmıştır. Suriye Seferi sırasında, Yıldırım Bayezid’e gönderdiği mektuplarda Timur; Yıldırım Bayezid’den kendi hâkimiyetini tanımasını, Karakoyunlu Hükümdarı Kara Yusuf’un kendisine teslim edilmesini, şehzadelerden birinin rehine olarak kendisine gönderilmesini ve Anadolu beylerinden alınan toprakların eski sahiplerine geri verilmesini istemiştir. Timur’un isteklerini Yıldırım Bayezid’in reddetmesi üzerine Timur, büyük bir ordu ile Anadolu’ya girmiş, Ankara’ya kadar ilerlemiştir.

1. "Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi" anlayışı İlk Türk Devletlerinde nasıl ifade edilmiştir? Açıklayınız.

2. Türk tarihinde ve kaynaklarda "Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi" anlayışı nasıl sembolize edilmiştir? Açıklayınız.

3. "Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi" anlayışının Türk dünyası üzerindeki etkileri hakkında neler söylenebilir? Açıklayınız.

Aşağıda verilen metni okuyunuz. Soruları, metni göz önünde bulundurarak cevaplayınız

OSMANLI'NIN İLK SAVAŞÇILARI

İlk Kuvvetler Kuruluş yıllarında Osmanlı Beyliği'nin düzenli askerî birlikleri yoktu. Gerekliğinde, gazilerden oluşan ve tamamı atlı olan aşiret kuvvetlerinin dellallar vasıtasıyla bir yerde toplanması sağlanır ve sefere çıkılırdı. Savaş bitince bu kuvvetler dağılır, herkes işinin başına dönerdi. İlk fetihleri yapanlar bu uç kuvvetleridir. Uç Beyliği devrinde Gaziyân-ı Rum, Ahiyân-ı Rum ve Abdalân-ı Rum adları altında teşkilatlanmış bâtını zümrelerden istifade edilmiş, fethedilen yerlerin Türkleşmesinde bu zümrelerin büyük rolü olmuştur. Uç gazileri düz araziye süratle işgal ederler, köylere hâkim olurlar, kaleler etrafına küçük kuleler inşa ederek uzun süren ablukalarla buraları teslim alırlardı. Bursa, İznik ve İzmit bu şekilde alınmış; sadece Bursa'nın fethi 10 yıl sürmüştür. Yapılan fetihlerle, daimî ordunun eksikliği ve bunun mahzurları anlaşılmış, düzenli askere olan ihtiyaç gittikçe kendini daha çok hissettirmiştir. Çünkü bu geçici kuvvetler hem vaktinde savaşa gelemiyor hem de uzun muhasaralara dayanamıyorlardı. İlk düzenli birlikler Orhan Gazi zamanında, Bursa'nın fethinden sonra kuruldu. Bursa Kadısı Çandarlı Kara Halil'in teklifiyle yaya ve müselleme (atlı) askerî birlikleri teşkil edildi. Yayalar 10'ar ve 100'er kişilik manga ve bölüklere ayrıldı; her 10 kişinin kumandanına onbaşı, 100 kişininkine yüzbaşı, hepsinin kumandanına ise binbaşı denildi.

Prof. Dr. Abdülkadir Özcan, Osmanlı Devleti'nin Askerî Yapısı (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarındaki askerî yapısı hakkında neler söyleyebilirsiniz?

2. Ertuğrul Gazi ve Osman Bey döneminde düzenli birlikleri bulunmayan Osmanlı Devleti'nin Orhan Bey döneminde düzenli ordu kurma ihtiyacının ortaya çıkmasının sebepleri sizce nelerdir?

3. "Mete Han'ın kurduğu askerî teşkilatlanma, Osmanlı döneminde de örnek alınmıştır." yargısını metinde geçen hangi bilgiyle destekleyebilirsiniz.

4. Osmanlı Devleti'ni göz önünde bulundurarak bir devletin büyümesi ve güçlenmesinde askerî gücünün önemi hakkında neler söyleyebilirsiniz.

5. İlk Türk devletlerinden itibaren var olan ordu millet anlayışı ile Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecindeki asker toplama yöntemini kıyasladığınızda nasıl çıkarımda bulunabilirsiniz?

Aşağıda verilen metni okuyunuz. Soruları, metni göz önünde bulundurarak cevaplayınız

ALPLER VE GAZİLER

Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda hizmeti geçen Alpler ve gaziler eski kaynaklarda Ertuğrul ve Osman Gazi'nin silah arkadaşlarından Akçakoca, Abdurrahman Gazi, Hasan Alp, Konur Alp, Turgut Alp, Aykut Alp, Gündüz Alp, Saltuk Alp, Köse Mihal, Samsa Çavuş ve Kara Ali'nin adı sık sık fetihlerde geçmektedir. Bunlar bazen bir ve beraber olarak meydan savaşlarına veya büyük bir hisarın zaptına katılıyorlar bazen her biri bir kalenin muhasarasına

gidiyor bazen de bir şehrin idare ve imarında bulunuyorlardı. En önemlisi gerek harp gerekse sulh esnasında yapılacak her işten evvel mutlaka ulema mensuplarının da katıldığı bir istişare meclisi tertip ediyorlar ve kararlarını ondan sonra veriyorlardı. Dolayısıyla sanki geleceğin üç kıtasına yayılacak, dünya siyasetine asırlarca yön verecek bir ulu devletin temellerini sabırla, gayret ve feragatle, aşk ve arzuyla, muhabbet ve sadakatle atıyorlardı. Aslında aralarındaki ilişkiler gözden geçirildiğinde, Selçukluların son iki asrında ve Beylikler Türkiyesi'nde görülen ayrılıklar, sen-ben davaları, menfaat kaygıları sanki bu uç bölgesine hiç uğramamıştı. Herkes eski tabirle baş ve buğ bildikleri Ertuğrul Gazi ile çocuklarına candan ve gönülden bağlı olup her emrine ölesiye bağlı idiler. Bu itibarla Osmanlı Devleti'nin sağlam ve köklü temellere oturmasında Osmanlı soyu ve ulema sınıfı kadar bu gazi alperenlerin de olağanüstü katkıları olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

Turgut Alp	Konur Alp	Abdurrahman Gazi
Osman Gazi Bilecik'in fethi ile meşgul olurken onu İnegöl'ü zapt etmek üzere görevlendirmişti. Turgut Alp süratle gelerek şehri kuşattı. Az sonra Bilecik ve Yarhisar'ı zapt eden Osman Gazi de gelerek kuşatmaya katıldı. Osman Gazi'nin de katılmasıyla daha da gayrete gelen gaziler, kısa sürede İnegöl'ü zapt ettiler. Osman Gazi, İnegöl'ün idaresini Turgut Alp'e verdi. Bundan dolayı İnegöl yöresi "Turgut ili" şeklinde anıldı. Uzun bir süre İnegöl'ün idaresinde bulunan Turgut Alp'in zaman zaman gaza hareketlerine de katıldığı anlaşılmaktadır.	Konur Alp'in ismi ilk kez Orhan Gazi ile birlikte katıldığı Akyazı ve Kocaali üzerine düzenlenen seferde geçer. Bu seferde Kara Çepiş ve Alp/Ebe suyu hisarları alındı. Kendisine Kara Çepiş hisarı verilen Konur Alp, Akyazı cihetine akınlarla görevlendirildi. Akyazı'da Tuzpazarı'nı zapt ettikten sonra Uzuncabel'de düşmanlarla iki gün kanlı çarpışmalar yaptı. Bursa'nın alındığı sırada Konur Alp de Akyazı, Konurapa/Konrapa (Düzce), Bolu ve Mudurnu'yu Türklerin idaresine katıyordu. Orhan Gazi, Bursa fethedildikten sonra Konur Alp, Akçakoca ve Gazi Abdurrahman gibi tecrübeli beylerini İstanbul yolu üzerindeki kalelerin fethiyle görevlendirdi. Bu komutanlar kısa sürede ve kolaylıkla Kandıra, Samandıra ve Aydos gibi müstahkem mevkiileri zapt ettiler.	Osman Gazi, 1317'den itibaren yönetimden çekildikten sonra Abdurrahman Gazi'yi akıncı kollarından birinin başına getirdi. Orhan Gazi ile birlikte önce Kara Çepiş ve Alb/Ebe suyu hisarlarını, ardından da Köprühisar'ı zapt ettiler. Daha sonra İznik'in fethini kolaylaştırmak üzere müstahkem Kara Tekin Hisarı üzerine varıp aldılar. Orhan Gazi bu fetihlerden sonra Samsa Çavuş'u İznik'in kuşatmasıyla, Abdurrahman Gazi'yi ise Bizans'tan gelebilecek yardımları ve tehlikeleri önlemekle vazifelendirdi. Böylece Bursa'nın fethine kadar uç beyi olarak hizmet gördü. Bursa'nın fethinde bulundu.

Ahmet Şimşirgil, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşunda Hizmeti Geçen Alpler ve Gaziler. (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Kuruluş sürecinde düzenli askerî birlikleri olmayan Osmanlı Devleti'nin buna rağmen Bizans'a karşı başarılı fetihlerde bulunmasının sebepleri sizce neler olabilir?

2. Alperenlerin Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecindeki hizmetleri hakkında neler söylenebilir?

3. Osmanlılar Konur Alp, Turgut Alp ve Abdurrahman Gazi'nin desteği ile nereleri fethetmiştir?

4. Metni incelediğinizde alperenlerin sahip olduğu özellikler hakkında neler söyleyebilirsiniz?

5. İlk Türk devletlerinden itibaren var olan ordu millet anlayışı ile Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecindeki asker toplama yöntemini kıyasladığınızda nasıl çıkarımda bulunabilirsiniz?

Aşağıda verilen metinleri okuyunuz. Soruları, bu metinleri göz önünde bulundurarak cevaplayınız.

TIMAR SİSTEMİ VE OSMANLI DEVLETİ

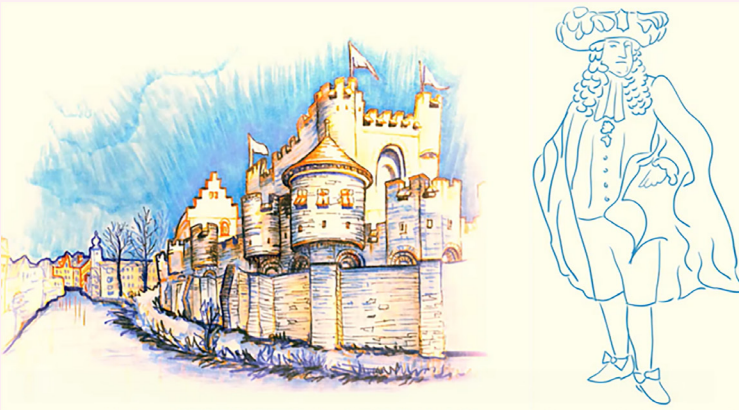

Timar, devlet görevlilerine hizmetleri karşılığında, belli bir bölgenin vergi toplama yetkisinin devredilmesi anlamına gelmektedir. Timar yoluyla kâtipler, dinî görevliler, kadılar vs. gibi sivil görevlilere maaşları karşılığında gelir tahsisleri yapılmasına rağmen, genel uygulamada timar sistemin asıl amacının seferler için asker beslemek olduğu söylenebilir. Timar sisteminde tarım arazisi devlete aitti. Toprağı işleyen köylüler kiracı konumundaydı. Köylü toprağın sadece tasarruf hakkına sahipti, toprağı satamaz veya bir başkasına devredemezdi. Timarı elinde tutan sipahinin

toprak üzerinde kanunlarla tespit edilmiş bazı denetim hakları vardı. Devlet ona toprak üzerindeki denetim haklarını, gelirini güvenceye alabilmesi için vermişti. Sipahi; devletin toprak yasalarını uygular, boş toprakları sözleşmeyle ve peşin ödenen bir kira, "tapu resmi" karşılığında talep eden köylünün tasarrufu altına verirdi. Köylü ise sürekli işlemek ve zorunlu vergileri ödemeyi üstlenirdi. Toprağı üç yıl boyunca bir neden olmaksızın boş bırakırsa, sipahi toprağı bir başkasına verebilirdi. Her sancağın kanunnamesi, köylünün vermesi gereken vergi ve hizmetleri tek tek belirlenmişti. Sipahi bunlara yenilerini ekleyemezdi. Kurallara aykırı hareket eden sipahi, timarını yitirebilirdi.

Cahit Aydemir, Sema Yılmaz Genç, Ortaçağın Sosyoekonomik Düzeni: Feodalizm. (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

Ortaçağın Sosyoekonomik Düzeni: Feodalizm

Feodalizm, sözcük anlamıyla toprağı dayalı düzen anlamına gelir. Tarihsel anlayışla feodalizm; Orta Çağ'a karşılık gelen siyasal, ekonomik ve sosyal düzenin adıdır. En geniş tanımıyla Feodalite, toprağın ve toprak üzerindeki egemenliğin parçalandığı üretim ve yönetim sistemidir. Feodalizmin siyasal yönünde güçlü merkezî otorite görülmez. Devletlerin birliği yoktur. Çünkü ülke değişik siyasal birimlere ayrılmıştır. Böylesi bir rejimde siyasal birimler arasında birliğin sağlanması oldukça zordur, dolayısıyla merkezi otorite zayıftır. Feodalizmin ekonomik yönü tarım etkinliğine ve en önemli mülkiyet olan toprağı dayanır. Dolayısıyla tarım da en önemli faaliyettir. Feodalizmin sosyal yönünü, toprağı işleyen serf ile toprak sahibi senyör arasındaki ilişki tayin eder. Senyör koruyandır. S erf korunandır. Toprağın işleyeni ile sahibi arasındaki bu ilişki yönetilen, yöneten ilişkisidir. Bu eşitsizlik demektir. Sınıflı bir toplum yapısında sömürülen-sömüren ilişkisinin olduğunu göstermektedir.

Cahit Aydemir, Sema Yılmaz Genç, Ortaçağın Sosyoekonomik Düzeni: Feodalizm. (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Tımar sisteminin Osmanlı Devleti'ne sağladığı ekonomik ve askerî faydalar sizce nelerdir? Değerlendiriniz.

2. Aşağıdaki görselleri incelediğinizde feodal düzende yaşayan köylü (serf) ile tımar sisteminde yaşayan köylünün durumu hakkında neler söyleyebilirsiniz?

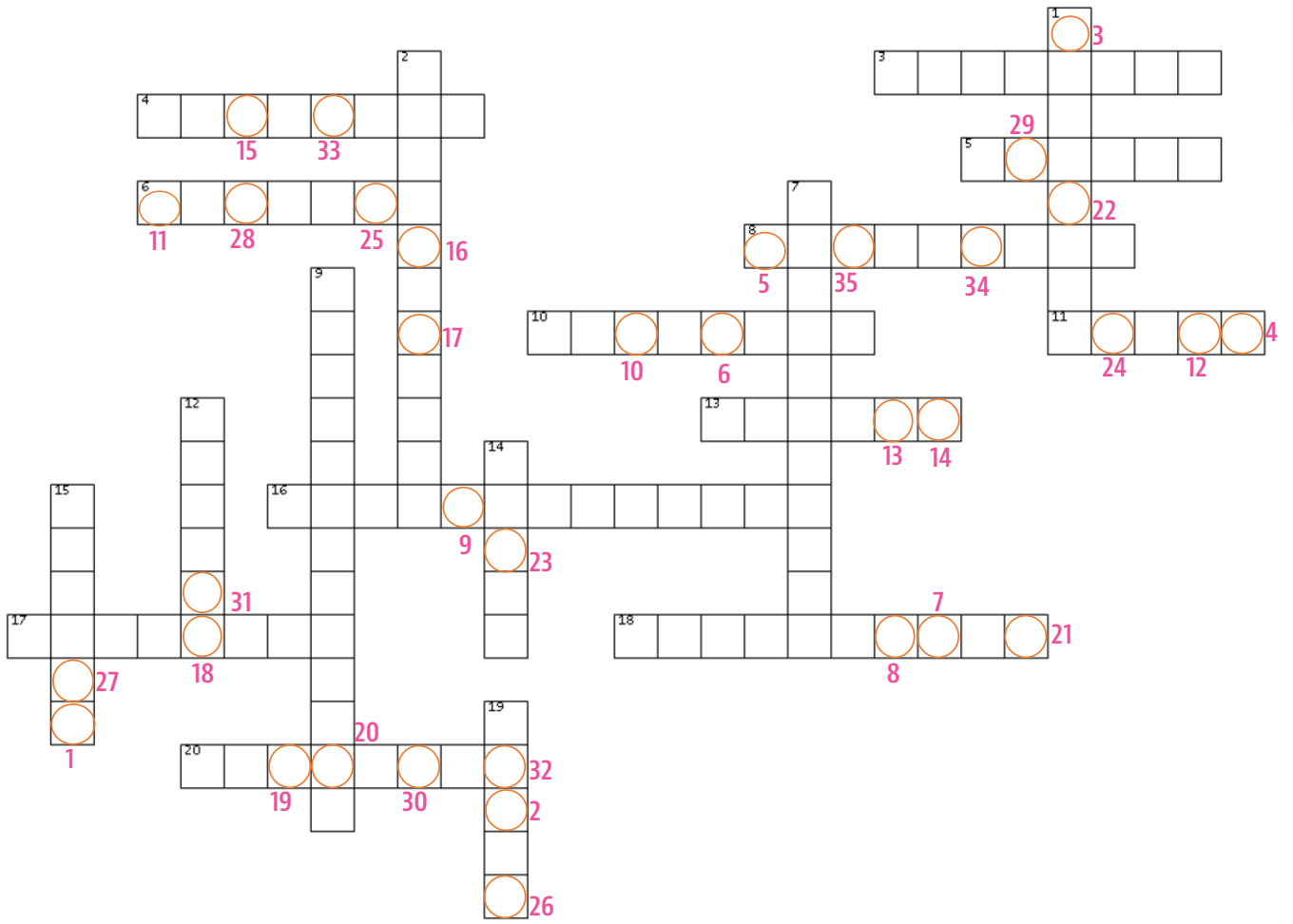

3. Avrupa'daki feodalite sistemi ile Osmanlı Devleti'ndeki tımar sisteminin aynı olduğu görüşünü savunan bir kişiyle aynı fikri paylaşmadığınızı hangi kanıtlarla açıkladınız?

4. Tarih derslerinizden öğrendiğiniz bilgileri hatırlayarak Osmanlı Devleti'nde uygulanan tımar sistemi ile daha önceki dönemlerde hüküm sürmüş Türk-İslam devletlerindeki hangi uygulamaların benzerlik gösterdiğini söyleyebilirsiniz? Açıklayınız

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

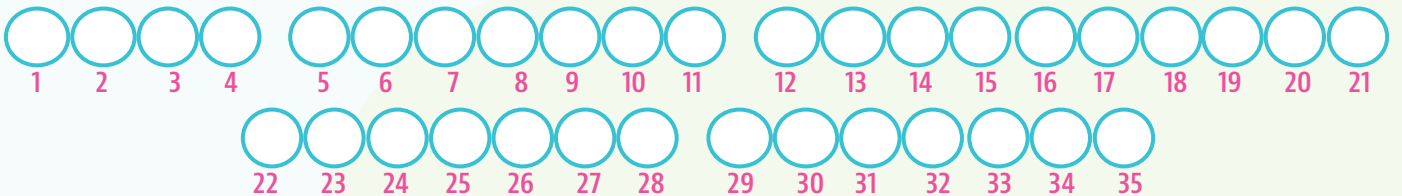
SOLDAN SAĞA

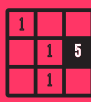
3. Sarayın güvenliğini sağlayan askerî sınıf.
4. İlk düzenli orduyu kuran Osmanlı hükümdarı.
5. Ordunun önünden giden keşif birliği.
6. Savaş esnasında ilk hücumu karşılayan öncü birlikler.
8. Yıldırım Bayezid'e sığınan Karakoyunlu hükümdarı.
10. Osmanlı hükümdarı I. Bayezid'in lakabı.
11. Kapıkulu askerlerine üç ayda bir verilen maaş.
13. Yıllık geliri 20000 ile 100000 akçe arasında olan dirlikler.
16. Avrupa'da kurulan ilk daimî ordu.
17. Asker yetiştirilmek üzere Yeniçeri Ocağına alınacak çocukları seçip toplama işi.
18. Kuşatmalarda kale altlarına tünel açıp o bölgeyi havaya uçuran askerî sınıf.
20. İlk Acemi Ocağı'nın kurulduğu yer.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Pençik ya da devşirme sistemi ile yetiştirilen asker ve devlet adamları.
2. Ankara Savaşı sonrası Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında taht kavgaları ile geçen belirsizlik dönemi.
7. Anadolu'da Ahiliğe denk kadınların kurduğu teşkilat.
9. Osmanlı tarihinin ilk dini ve toplumsal nitelikli ayaklanması.
12. Atlı asker.
14. Vergi veren şehir, kasaba ve köy ahalisi ile konar-göçerlere verilen ad.
15. Zırhlı, teçhizatlı asker.
19. İslam devletlerinde orduda, idarede ve sarayda çalıştırılan köle ve esirler.

ANAHTAR KELİME

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

1. Konya

AOLĠNRALMRIAĠAKAU
7 8 11 14 18 21 23

2. Askerî eğitim

ICCAMĠŖIOAE
4

3. Fetih

ARYRİHAKİDT
17 2

4. Karadeniz'in kuzeyi

RDOEENTVLALAIİDT
5

5. Savaşçı

SPMRİFINHİUA
20 10

6. Solomon Schweigger

RLOEEUNYKNNTATULLKSİAULC
11

7. Yeniçeri

ULDUUAPSRUKİKO
15 13

8. Isparta

LLAUĠHORİAMTI
3

9. Köle

GULMA
16

10. Seyahatname

İNÜTALVAARESŖKYEMRKİ
3

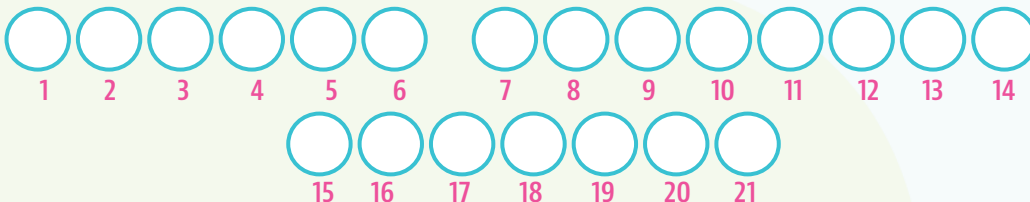
11. Garipname

NRAPELE
4

12. Komutan

ĠRAEYASÇİEİİN
1

ANAHTAR KELİME

A large, empty grid area with a light blue border, intended for writing notes. The grid consists of small squares and is set against a background of soft, abstract shapes in shades of pink, blue, and green.

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1.EŞLEŞTİRME	2.EŞLEŞTİRME
1. B 7. E	1. B
2. A 8. İ	2. C
3. D 9. I	
4. F 10. G	3. Ç
5. Ç 11. H	
6. C	4. A

BOŞLUK DOLDURMA

1. Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi	11. Fetret Devri
2. Timur	12.Süleyman Çelebi/ Çelebi Mehmed/ İsa Çelebi
3. Yıldırım Bayezid	13.Karesioğulları Bey liği
4. II. Murad	14. Gulâm Sistemi
5. Abdalân-ı Rûm	15. Alâeddin Paşa/ Çandarlı Kara Halil
6. Tımar Sistemi	16. Reaya
7. Devşirme	17. Ankara Savaşı
8 İkta	18. Orhan Bey
9. Şeyh Bedreddin	
10. Has	

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. D	7. A
2. E	8. C
3. B	9. B
4. C	10. B
5. D	11. A
6. C	12. E

AÇIK UÇLU

- İlk Türk Devletlerindeki "Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi" anlayışına göre devlet kurma ve yönetme yetkisinin ilahi olarak hükümdara verildiğine inanılmış ve buna kut inancı denmiştir. Oğuz Kağan Destanı ve Kök Türk Kitabelerinde de geçen kut inancı gereği, Türk kağanının sadece Türklerin değil tüm dünyanın hükümdarı olduğuna inanılmış ve fetihler de bunun için gerçekleştirilmiştir.
- Oğuz Kağan'a göre gök, Türk devletinin otağı, güneş ise bayrağıdır. Türk inanışına göre Türk kağanı, göğün altındaki bütün ülkelerin hükümdarı gibi düşünülmüş ve bu durum Hun, Kök Türk ve Selçuklu devlet geleneğinde çok açık bir motif olarak işlenmiştir. Kaşgarlı Mahmut bunu "Tanrı devlet güneşini Türklerin burcunda doğdurmuş, göklerdeki dairelere benzeyen devletleri onun saltanatı etrafında döndürmüş, yeryüzünün hâkimi yapmıştır." şeklinde ifade etmiştir. Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, İslamiyet'in kabulünden sonra Nizam-ı Alem fikri ile birleşerek Osmanlı Devleti tarafından ileri seviyeye taşınmıştır.
- Türklerde hiçbir devirde önemini yitirmeyen bu ideal Osmanlı Devleti ve Timur Devleti'nde olduğu gibi zaman zaman askeri ve siyasi mücadeleye dönüşmüş ve olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

BECERİ TEMELLİ-I

OSMANLI'NIN İLK SAVAŞÇILARI

- Orhan Bey dönemine kadar düzenli birlikler bulunmamaktadır. Sefer zamanı yapılan duyurularla asker toplanırdı. Toplanan bu askerler arasında derviş, alperen, aşiret kuvvetleri gibi farklı unsurlar yer alırdı. İlk düzenli birlikler, yaya ve müsellemler Orhan Bey döneminde oluşturulmuştur.
- Savaş olacağı zaman birliklerin toplanması ve gerekli düzenin sağlanması konusunda aksamalar yaşanmıştır. Yapılan savaşlarda ve uzun süren kuşatmalarda düzensiz birliklerin yetersiz olduğu görülmüştür. Beyliğin sınırlarının genişlemesi ve fetihlerin artmasıyla her an savaşa hazır olan düzenli birliklere ihtiyaç duyulmuştur.
- Asya Hun İmparatoru Mete Han tarafından Türk ordusu 10'lu teşkilat sistemine göre oluşturulmuştur. Orhan Bey döneminde de düzenli birlikler, Mete Han'ın kurduğu askeri teşkilata göre oluşturulmuştur.
- Bir devletin varlığını sürdürebilmesi, bağımsızlığını sağlayabilmesi ve güçlenebilmesi için askerî güç çok önemlidir. Osmanlı Devleti'nin savaşlarda büyük zaferler kazanması ve sınırlarını genişletmesi güçlü bir orduya sahip olmasıyla mümkün olmuştur. Osmanlı Devleti'nin kurulduktan kısa bir süre sonra bir dünya gücü hâline gelmesinde disiplinli ve güçlü bir orduya sahip olmasının önemli payı vardır. Günümüzde de bir devletin askerî açıdan güçlü olması gerek bölgesel gerek uluslararası alanda ona önemli bir üstünlük sağlar.
- İlk Türk toplumlarında eli silah tutan herkes asker sayılmıştır. Bu yüzden Türkler için "ordu millet" tabiri kullanılmıştır. Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecindeki asker toplama yöntemine baktığımızda da "ordu millet" anlayışının devam ettiği görülmektedir. Devletin ihtiyaçları doğrultusunda gerektiğinde eli silah tutan herkes askere alınmıştır.

BECERİ TEMELLİ-II

ALPLER VE GAZİLER

- Osmanlı Devleti'nin ilk düzenli birlikleri Orhan Bey döneminde kurulmuştur. Bu tarihe kadar farklı muharip unsurlardan oluşan birliklerle seferlere gidilmiştir. Bu birlikler arasındaki en önemli güçlerden biri de Alplerdir. Alplerin Ertuğrul Gazi'ye bağlılıkları, birlik ve beraberlik içinde hareket etmeleri ve cesur savaşçılar olmaları gibi özellikleri sayesinde başarılı bir fetih politikası takip edilmiştir.
- Ertuğrul ve Osman Gazi'nin silah arkadaşları olan Akçakoca, Abdurrahman Gazi, Hasan Alp, Konur Alp, Turgut Alp, Aykut Alp, Gündüz Alp, Saltuk Alp, Köse Mihal, Samsa Çavuş ve Kara Ali yaptıkları başarılı fetihlerle devletin kuruluş sürecinde önemli rol oynamışlardır. Aynı zamanda fethettikleri şehirlerin idare ve imar işlerini de üstlenmişlerdir.
- İnegöl, Akyazı, Düzce, Bolu, Mudurnu, Kandıra, Samandıra, Aydos, Kara Çepiş, Alb/Ebe suyu hisarları, Köprühisar, Bursa.
- Cesur, yiğit, kahraman, azimli, güvenilir, iyi silah kullanabilen kişiler olduklarını söyleyebiliriz.

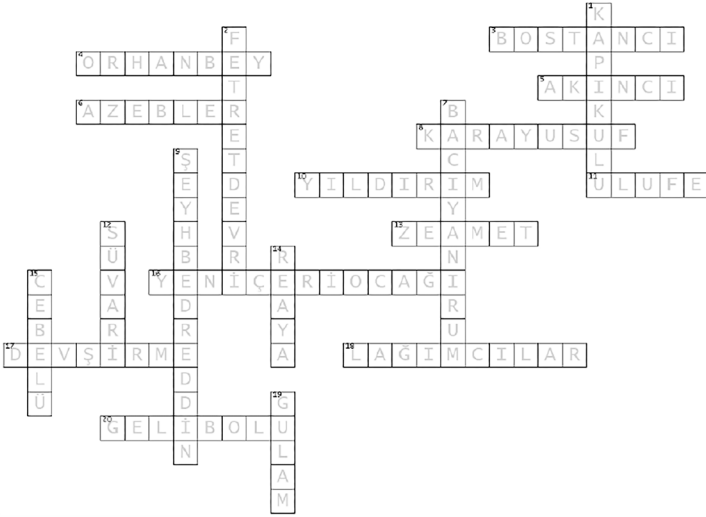
BECERİ TEMELLİ-III

TIMAR SİSTEMİ VE OSMANLI DEVLETİ

Timar Sistemi - Ortaçağın Sosyoekonomik Düzeni: Feodalizm

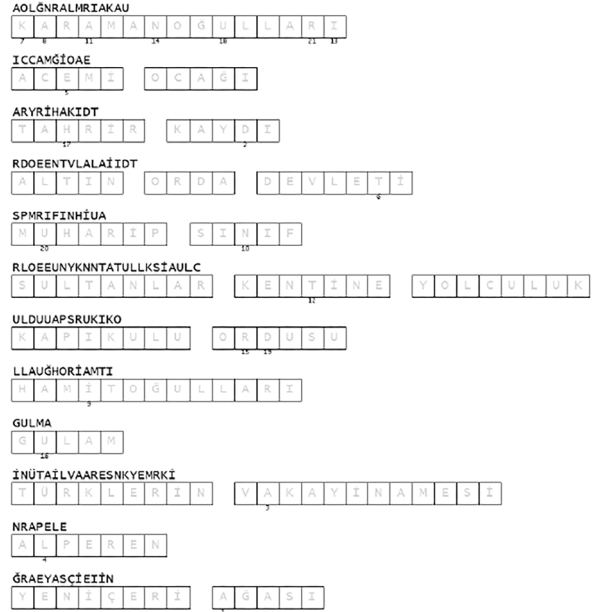
1. Timar sistemi ile toprağın boş kalması engellenerek üretimde süreklilik sağlanmış ve vergilerin düzenli bir şekilde toplanması sağlanmıştır. Timarlardan elde edilen vergilerle hazineye yük olmadan hem memurların maaşı karşılanmış hem de düzenli bir ordu oluşturulmuştur. Bu ordular buldukları bölgelerde güvenliği sağlayarak devletin otoritesini de sağlamışlardır.
2. Osmanlı köylüsü, feodal düzende yaşayan köylüye göre daha özgürdü. Köylünün hakları yasalarla korunmaktaydı. Toprağını boş bırakmayıp işlediği sürece o toprak elinden alınmazdı. Sipahi, yasalarla belirlenen miktar dışında köylüden vergi toplayamazdı. Ayrıca sipahi köylünün güvenliğini sağlamakla görevliydi. Timar sisteminde tarım arazisi devlete aitti, köylü ise toprağın tasarruf hakkına sahipti ancak toprağı satamaz veya başkasına devredemezdi. Feodalite sisteminde toprağın sahibi senyördü. Bu yüzden köylüye kötü muamele etse de görevden alınması gibi bir durum söz konusu değildi. Serfler köle gibi toprak ile birlikte alınıp satılırdı. Senyör, topraktan kazanılan mahsulün tamamını alır, serfe sadece karnını doyracak kadarını verirdi.
3. Osmanlı Devleti'nde merkeziyetçi bir devlet yapısı vardı. Toprağın mülkiyeti devlete aitti. Timar sahibi ile köylü arasındaki ilişkiler kanunlar tarafından belirlenmişti. Timar sahibi görevini yerine getirmediğinde ya da köylüye kötü davranması durumunda görevinden alınırdı. Feodalite sisteminde ise feodaller toprak üzerindeki her şeyde hak sahibiydiler. Topraklarını istedikleri gibi kullanırlardı. Güçlü bir merkezi otorite bulunmamaktaydı. Kralların feodal beyleri azletme yetkisi yoktu.
4. Timar sistemi; Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu gibi Türk-İslam devletleri tarafından uygulanan iktâ sistemi ile benzerlik göstermektedir. İktâ sisteminde de devlete ait arazilerden elde edilen vergilerle memurların maaşı karşılanmış ve asker yetiştirilmiştir.

BİL-BUL-ÇÖZ

ANAHTAR KELİME: ÜLKE KILIÇLA FETHEDİLİR
KALEMLE KORUNUR

KELİME AVI

ANAHTAR KELİME: ADALET KÂİNATIN RUHUDUR

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>